Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҢА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтыныы 15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 33 (5857) | 1983 сыл. Күлүн тутар 17 күнэ ЧЭППИЭР | Сыаната 2 харчы

Муус устар 16 күнэ КОММУНИСТИЧЕСКАЙ СУБУОТУННЬУК

Көхтөөхтүк кыттыахпыт

Е. И. Курашов аатынан Чурапчы орто оскуолатын коллектива коммунистическай субуотуннъукка тэрээһиниэхтик белэмнэнэр. Ону партийнай тэрилтэ секретара Д. П. Кладкина председателлээх комиссия салайар. Көҥүл үлэ бырааһыныгар ыҥырар, көбүлүүр плакаттар суруллаллар, флажоктар оноһуллаллар, ким хаһыак үлэни толоруохтааба чуолкайданар.

Муус устар 16 күнүгэр субуотуннъукка 908 үөрэнээччи, 113 учуутал уонна технический үлэһит тахсыахтара. Кинилэр, сүрүннээн, «Чурапчы» совхозка үлэ уонна сынньалаҥ лааҕырын дьиэргин анылаатын түһэриигэ уонна олбуору оҥорууга, «Якутсельстрой» мехчастогга тутар объектын жүостатын аҕыстыгар кэрэдзит кутуутутар, Субуруускай аатынан уонна «Чурапчы» совхозтарга хортуоппуй сиэмэтин суортаһыгга үлэлиэхтэрэ. Начальнай кылаастар үөрэнээччилэрэ «Сельхозтехника» холбоһукка, райпоҕа быстах үлэлэри толоруохтара.

И. НИКИТИН,
оскуола директора.

ЛЕНИНСКЭЙ «КЫҺЫЛ СУБУОТА» ИЛДЬИТТЭРЭ

Биир киһи курдук

«Якутмежсовхозстрой» механизацията рабочайдара «Кыһыл субуота» күн бэйэлэрин объектнарыгар үлэлиэхтэрэ, атыттар территорияны ыраастааһынга, бэйүөлэги чэбдигирдиигэ көмөлөһүөхтэрэ.

Былырыын коммунистическай субуотуннъукка 4 тыһ. солк. ордук үлэ тодоруллубута, пятилеткэ фондутар 600 солк. киллэриллибитэ. Быныл кэлэктэн итэҕэһэ суох түмүк сытыһыллыаҕа.

А. ГУЛЯЕВА.

Былырыыҥҥытаабаҕар элбэҕи

Оройуоннаабы типография коллектива ленинскэй коммунистическай субуотуннъукка үрдүк оҥоруумтуолаахтыы үлэлиэҕэ.

Көҥүл үлэ бырааһыныыгар рабочайдар тэрилтэлэр сакаастарын толорууга үлэлиэхтэрэ.

Пятилетка фондутар 100 солк. итэҕэһэ суох үп киллэриллиэҕэ. Ити—былырыыҥҥытаабаҕар элбэх.

«СО» корр.

Үлэ фронтугар чуолкай

В. И. Ленин төрөөбүтэ 113 сыла туолуутун көрсө ыытыллар коммунистическай субуотуннъукка оройуоннаабы сэбин балыһаттан уонна сэллиги эмтэкир диспансертан, балыһаттан барыта 150-ка киһи кыттарга бэлэмнэнэр.

Субуотуннъуктааччылар сүннъүн оттук маһы соҕотуоҥкалааһынга үлэлиэхтэрэ. Кинилэр соруктара — 250—300 кубометр саһааны туруоруу.

М. ФИЛИППОВ.

Штаб салайар

Сылалҕа сельсовет исполкомун председателэ В. П. Баишев уонна «Чурапчы» совхоз киин отделениятын управляющайа Ф. А. Тимофеев салайааччылардаах оперативнай штаб тэриллиннэ.

Манна коммунистическай субуотуннъукка барыта 250 киһи кыттара, 15 трактор, хас да автомашина үлэлиирэ быланнанар. Субуотуннъук кыттыылаахтарын түүстэрэ Сыгаһалаахха, Түөйдээ уонна Аччаахы дизи сиргэ жүоста тутуутутар, тутуу маһын соҕотуоҥкалааһынга, таһыыга, детсадка, балыһаҕа итиниэ бэкэриэҕэ 300 кубометртан итэҕэһэ суох оттук маһын белэмнээһинигэ уонна фермаларга үлэлиэхтэрэ.

Отделениеҕа сытыарыллыбыт автомашиналар Мындаҕаайыттан комбикорм таһыытыгар, фермаларга эбии аһылыгы тэрийэргэ, о. д. а. үлэлэргэ туһаныллыахтара.

В. ГУФОВ.

Бары тахсыахтара

«Якутсельстрой» механизированнай участатын рабочайдара, инженернэй-технический үлэһиттэрэ уонна сулууспалаахтара Бүтүн Союзтаабы коммунистическай субуотуннъукка бары, биир киһи курдук, тахсыахтара.

Көҥүл үлэ бырааһынныыгар 70-ча киһи кыттыаҕа. 2 трактор, 4 автомашина туһаныллыаҕа. Итиҥтэн 48 үлэһит оройуон киинигэр түтуллар түөрт объекка, Одьулуун тараһын уонна Чыаппара спортплатын тутуутга үлэлиэхтэрэ. Тыа, мас кэрдиитигэр, территорияны ыраастааһынга эмиэ элбэх киһи тахсара сабаҕаланар.

С. ШАДРИН.

САЙЫНҔЫ БИРИЭМЭҔЭ

ССРС бүттүүн биир бириэмэтин уонна эталоннай частоталарга Государственнай комиссията иннтиннэрэринэн, 1983 сыл муус устар 1 күнүттэн Советскай Союз территориятын бүтүннүүтүн үрдүнэн «сайынҕы бириэмэ» киллэриллэр. «Сайынҕы бириэмэҕэ» муус устар 1 күнүгэр 0 чааска чаһы стрелкатын биир чаас инники диэки тардыллан киириллэр.

(ССТА).

Ийэ дойдубут устун

КУРСКАЙ. «Спецэлеваторсельмаш» опытнай заводка почааны тангастыыр сэппэрээтэр-катоктар аҕыс санга көрүҥнэрин оҥорон таһаарыы саҕаланна. Кинилэр баранаһы, дискаҕы, культиваторы, луцильниҥы, катоҕу солбуйуохтара.

ХМЕЛЬНИЦКЭЙ. «Советская Украина» колхозка хонуу үлэһиттэрин ахсааннарын сүрүн көрүҥүнэн үлэ натуранан төлөбүрэ буолла. Кинилэргэ ыллылыбыт үүнүү сорҕото быһыллыбыт кэмэйиннэн бэриллэр. Ити үлэ бүтэһиктээх түмүгэр ыстатыһын үрдэтэр.

ФРУНЗЕ. Киргизия барааны ситэҕчилэрэ күчүмэҕэй суоллаах-иистээх үрдүк сөрдэри байыллыыллар. Киргизскай сис хайа хотугу заниэлэригэр стационарнай түһүлгэлэргэ уонунан үөрдэр кыстаталлар.

(ССТА).

Чиэһи, албан аатыы — үлэһэн!

Оройуон 1982 сыллаағы ЧЕМПИОННАРА

Степан Васильевич ПАВЛОВ

Бу үлэҕэ киһи сыыһы ситиһиилэр үлэлээбэтэ төрдүс сыла. Ол эрээри аастыт сыл түмүгүнэн киин оройуон үгүс опыттаах сыалаһыттарын кэккилэр хаалларда.

Степан 168 улахан сылын 98,7 бырыһыан тыыннаах иитэн, күлүн дьыллаҕы тахсыытын 88,3 бырыһыанҕа тиэрдэн Амма сүннъүн зоотатыгар социалистическай куотаҕаһыгга кыайыллаабын тахсан бииргэ дойдулааба аатырбыт сыалгыһыт Социалистическай Үлэ Героба Р. И. Константинов аатынан кэһэрүллэ сылдьар кубок хаһаайыныынан буолла.

Иннокентий Гаврильевич ПЕТРОВ

Киин идэтинэн механизатор. Суолу институтугар, үөрэнэн, ыччат суолуну толорутуутуҥа үлэлээбитэ уонча сыл буолла.

Аастыт сылга Иннокентий Гаврильевич старшайдыар Кэтит Күөл борооску көрөр звеноота 383 бороскуну 98 бырыһыан тыыннаах иитэн, хас биирдиилэрин орто тунан 111,6 кг төлөһүтэн оройуоҥҥа төннээҕин булбата. Коллектив ити ситиһиитигэр опытпаах суөсүүнүт тэрийэр, көбүлүүр оруола кырата суох.

И. Г. Петровка сотоҕуолаабыта 37 ныкрэйи иитиигэ туттардылар.

Константин Васильевич ФОМИН

Болугуртан коммунистическай үлэ ударнига, төлөһүтүү хаастара К. В. Фомин аата оройуоҥҥа кинигнэк биллэр. Киин сүөһү институтуттан үлэлээбитэ 20-чэ сыл буолла. Константин Васильевич бииргэ идэлээхтэрин социалистическай куоталаммыларыгар биирдэ эрэ бастаабатаҕа.

1982 сыллаа төрүөхтэриттэн туппут 51 ныкрэйи энчирэппэккэ иитэн хас биирдиилэрин 132,8 килограмы төлөһүтэн бэйэтин Карл Маркс аатынан совхозугар эрэ буолбакка, оройуоҥҥа эмиэ чемпионнаата,

УДАРНАЙ ВАХТА СОНУННАРА

Сытыы эрбии сырдыргыыр

Дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба управлениетын пилорамщиктара Первай Маай бырааһыныыгын көрсө 400 кубометр халтаһыны хайыттар былааннаахтар. В. М. Габышев салайааччылаах бу дьоҕус коллектив сыл бастакы икки ыйыгар 240 кубометры хайыттан, былааныын 40 кубометрынан аһарда.

А. ЧИЧИГИНАРОВ.

Шефтээхтэр көмөлөрө

Күлүн тутар 12-13 күннэритэр «Сельхозхимия» холбоһуктан 7 киһилээх бригээдэ Чакыр отделениетыгар тахсан Урэх Күөлэ диэн сиртэн 4 тонна сапропелы (күөл былыгын) хостоото. Итиҥҥи таһынан шефтээхтэр минеральнай брикеттэри биэрууга активнайдык көмөлөстүлэр. Шофер И. Г. Седалищев ГАЗ-66 автомашинанан фермаларга дуллуа тэйиитигэр таһаарыылаахтыы үлэлээтэ.

И. ПИНИГИН.

ССКП РАЙКОМУН ИНФОРМАЦИОННАЙ ОТЧУОТА

Оройуон партийнай тэрилтэлэригэр ССКП райкомун информационнай отчуотун дьүүллэһии саҕаланна.

Чурапчы сэлиэнньэтиниээҕи маҥнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэлэр холбоһуктаах мунньахтарыгар **«ССКП XXVI съеһын уонна XXVI оройуоннаабы партийнай конференция ууруохтарын олоххо киллэриигэ ССКП райкомун үлэтин туһунан»** информационнай дакылаады партия райкомун бастакы секретара **И. П. Дягилев** оҥорбо. Аастыт бэтиниэ райком информационнай отчуота «Чурапчы» совхоз коммунистарын уопсай мунньаҕар эмиэ туруорулунна.

Отчуоту дьүүллэһии активнайдык барда. Оройуон кинининээҕи мунньахха 7 киһи, «Чурапчы» совхозтааҕыга эмиэ 7 киһи тыл этилэр. Кинилэр ССКП райкома отчуоттуур кэмиэ (1982 сылга уонна 1983 сыл икки ыйыгар) ыыппыт партийнай-тэрийэр, идеологическай, политическай-иитэр үлэтин бир санаанан биһирэтилэр уонна отчуокка туруорулуллубут соруктары салалтаҕа иитиэннэ толорууга ыыллылар.

Партийнай мунньахтарга сүрүн болҕомто ССКП КК ыам ыйынаадыы уонна сэтинньитээҕи (1982 с.) Пленумнарын көрдөбүллэригэр сөп түбэһиннэрэн партийнай, государственнай уонна үлэ дьыһиэннэйиитэ салгыы бөҕөргөтүүгэ иитиэннэ онно олоҕураан производство кодьуүһүн, үлэ хаачыстыбатын үрдэтиигэ уурулуннна, кэккэ критическай этиилэр уонна балаатаһыннэр оҥоһулуннулар.

Политическай уонна экономическай үөрэх

ЭБЭҺЭЭТЭЛИСТИБЭЛЭРИ КӨМҮСКЭЭҺИН

Дьээ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управлениетын партийнай тэрилтэтин иһинэн үлэлиир Ас-үөл программатын үөрэтэр оскуола онус занятиетыгар үлэһиттэр 1983 сыллааҕы социалистическай эбэһээтэлистибэлэрин көмүскээтилэр.

Пропагандист Н. М. Кладкин бастакы тылы эттэччи, управление прораба И. Н. Сивцевы бэйэр. Илья Николаевич өрөмүөннүүр-тутар бириигэдалар коллективтара пятилетка үһүс сылынааҕы кирбиилэрин билиһиннэрэр. Онтон салтыы бирригэдьиирдэр Г. А. Пестерев уонна А. П. Охлопков, сантехник С. Г. Слепцов уо. д. а. эбэһээтэлистибэлэрин толорор туһугар тугу оҥорор былааннаахтарын сиһилии кэпсииллэр уонна ыйытыыларга эппиэттээтилэр. Ити кэнниттэн болҕомтону эрэйэр боппуруостары тула кэпсэтии буолар.

Үлэһиттэр бу бөлөхтөрө быйыл 234 тыһ. солк. үлэни ахсынньы 20 күнүгэр толорорго үлэ оҥорумтуотун былааннаммытыттан 1 бырыһыан үрдэтэргэ, эрбэммит матырыйааллары бэлэмнээһин соруудаҕын 2000 солк. аһарарга быһаарыммыттара. Барыта өттүнэн ырытыллан сөптөөҕүнэн ааҕыллар.

Занятиеҕа итиии таһымнаах механизатордар, гостиница, баанньык, прачечнай, санитарнай ыраастааһыны ыытааччылар коллективтарын быһыытыгар бэлэмнэрэн болдьоҕун 10 хонугунан урутаан толорорго ылыммыт эбэһээтэлистибэлэрин көмүскээтилэр.

Түмүккэ управление начальнига Г. А. Драгунов коллектив уопсай эбэһээтэлистибэтин билиһиннэрдэ.

С. НИКОЛАЕВ.

БОЛҔОМТОНУ ЭРЭЙЭР ҮЛЭ

Субуруускай аатынан совхозка 125 рабочай уонна сулууспалаах экономическай үөрэҕинэн хабыллыбыттара.

Кини аппаратка 30 истээччилээх семинар үлэлиир. Манна сүрүннээн специалистар уонна салайааччылар үөрэнэллэр. Оҥон быһаарыллан, чопчу тиэмалаарга араартаан, сорудах бэйэни дакылааттары оҥорторобут. Барыта бэйэ занятие ыытыллыына. Бу күннэргэ совхоз 1982 сыллааҕы экономическай көрдөрүүлэрин уонна хаһаайыстыбаннай ахсаанга киирии соруктарын үөрэтэргэ бэлэмнээн сылдьабыт. Хаһаайыстыбанна ахсаанга хоһуу үлэлэригтэн ураты садааларга сорудахтар тиэрдиллэн, үлэ бара турар. Оҥон бу семинарга ити үлэ сорох түмүктэрин уонна салтыы хайдах үлэлиэххэ сөптөөҕүн быһаарсыахпыт.

Болтоҥо отделениетынааҕы Г. В. Смирников уонна И. М. Слепцов салайар коммунистическай үлэ оскуолаларга 7-лии занятиены ыыттылар. Оттон Хатылыга И. И. Яковлев салайар Лахаалдьы фермаҕынааҕы коммунистическай үлэ оскуолатыгар 6 эрэ занятие ыытыллына. Ити, биллэн турар, бу боппуруоска болҕомтобутун күүһүрдэрбитин модьуйар.

В. ПЕРМЯКОВ,
совхоз кылаабынай экономиһа.

УТУМНААХТЫК, ДИРИҤНИК

ССКП историятын үөрэтэр 12 истээччилээх политшколаҕа пропагандиһынан В. Ф. Посельскай үлэлиир. Үөрэх сылыгар «Кэнүл, тэҥ республикалар тулхадыйбат союзтара» диэн тематын үөрэтиинэн тэрээһиннээхтик саҕаламмыта. Иккис занятиеҕа Россияҕа рабочай хамсааһын төрүттэниитин туһунан тематынан программалаах матырыйааллы үөрэтиигэ киирбиттэрэ. Онтон ыла хас занятие ахсын Россияҕа Улуу Октябрьскай социалистическай революция кыайыытыгар, Советскай былааһы бөҕөргөтүүгэ, гражданскай сэрии сылларыгар дойдуну интервеннартан уонна ис өстөөхтөртөн көмүскээһиҥҥэ, социализмы тутууга Коммунистическай партия иһиитэ салайар, сирдиир, тэрийэр оруолун пропагандист утумнаахтык, дириҥник быһааран эйдэттэ.

Программанан көрүллүбүт матырыйааллары сэргэ истээччилэр ССКП Киин Комитетын сэтинньитээҕи (1982 с.) Пленумун матырыйаалларын, ССРС 60 сылын туолуутугар аналлаах үөрүүлээх мунньахха ССКП КК Генеральнай секретара таҥ. Ю. В. Андропов дакылаатын үөрэттилэр.

Истээччилэр занятиены бириэмитэ суох көтүппэттэр.

С. ЧИЧИГИНАРОВ.

◆ **Сонуннар**

ИДЭНИ ТАЛЫЫГА КӨМӨЛӨҺӨЛЛӨР

Мугудай уонна Бэс... ы орто оскуолаларын ... тэр Карл Маркс аатынан совхоз профкомун председателэ А. С. Шишигин, зоотехник М. Л. Колесова уонна инженер-механик Т. Т. Ноговицын VIII кылаастар үөрэнээччилэрин кытта көрс... түлэр.

Ыалдьыттар идэни талан ылыы суолтатын туһунан, бастакы оҕордолор, совхоз олоҕун, үлэтин билиһиннэрдилэр, ыйытыыларга эппиэттээтилэр.

Ахсыс кылааһы бүтэрээччилэри идэҕэ туһаайыы совхоз специалистарынан салгыы ыытыллар.

«СО» корр.

ҮЛЭ СЭРГЭХСИЙДЭ

Чаҕырга киин агитштаб начальнигын Ф. Д. Старостина ыҥырыытынан үлэ бэлэрдиэх сэргэхсийдэ.

«Дороообо, Сахам сирэ» диэн девиһинэн ыытыллыбыт уус-уран самодеятельноһы көрүүгэ элбэх киһи кытынна. Сценаҕа ветераннара М. Викторова уонна Н. Макаров сахалыы тойуктара, В. Петрев оригинальнай нүөмэрдэрэ, А. Петрова туруорбут ункүүлэрэ, о. д. а. ордук биһирэннилэр. Сцена киэргэтиигэ И. Никонов, Н. Алексеев, И. Лебедев элбэхтик үлэлээбиттэрэ бэлиэтэннэ. Түмүккэ «сардаҥалар» (начальник К. С. Флегонтова) бастаатылар, «сардаҥалар» (М. Д. Борисова) иккис, «тэскиллэр» (П. А. Егорова) үһүс миэстэлээннэлэр.

Н. ФИЛИППОВ.

Куоталаһыы аадырыстарынан

Үчүгэй өрүттэрин аҕыннахха

Амма сэлиэнньэтигэр түмсэн үс ыаллыы оройуон эмп үлэһиттэрин делегациялара ааспыт сыллааҕы социалистическай куоталаһыы түмүгүн таһаардылар.

Материальнай - техническай база, кадрынан хааччыллыы, эмтиир-сэрэтэр учреждениелар ахсааннарын өттүнэн тэҥ сыһа усулуобуйаҕа иһ кыахтары туһаныы, тэрээһин аҥы-аҥыта көстүүтэ. Ыаллардыт амбулаторнай - клиническэй үлэ кээмэйинэн даҕаны, хааччыстыбатынан даҕаны ордон таҕыстылар.

Манна куоталаһааччылардыт үлэлэрин сорох үчүгэй өрүттэрин ахтыаҕы баҕарыллар.

Амма киин балыыһатыгар киирэри кытта врачтар приемнуур графиктара суруллан турар. Киин хосно флюорографическай кабинет баар буолан, амбулаторияҕа сылдьааччы үрдүттэн эрэйэ суох көрүүнү барар. Сөптөөх аппаратуралаах физиокабинет, стоматологическай кабинет тэриллибиттэр. Аммалар сүһал көмө отделениетын көрдөрүүлэригэр биһигиттэн быдан ордуктар. Ол курдук, дьиэҕэ ыҥырыыны көрүүлэр 80 бырыһыаннара 15 мүнүүтэ иһинэн сиэһуллууга ситиһиллибит. Онуоха суоллара үчүгэйэ көмөлөспүт.

Оҕо врачтара олохсуйан үлэлээһиннэрин түмүгэр кыра саастаах оҕолору көрүү-истии биллэрдик тупсарыллыбыт, оскуолаҕа киириэн иннинээҕи саастаах оҕо 87 бырыһыана туһааннаах учреждениеларынан хабыллыбыт, үүт кухнятын кыамтата улаатыннарыллыбыт. Сэрэтэр үлэлэри күүһүрдүүнэн сыстыганнаах ыарыынан сутуллуу, ордук саһарар ыарыы, туберкулезга ахчатыллыбыттар. Аммаҕа врачтар, орто сүһүөх эмп үлэһиттэрэ санитарнай-сырдатар пропагандаҕа быһаарыылаахтык кытталлар. Бу оройуон аптекатын үлэтэ биһиэниттэн ыраатынан ордук.

Алексеевскайдар кыра саастаах оҕону хааччыйыыга биһигиттэн эмиэ ордулар. Оҕолор маҕдьыылара лаппа ахчатыыллыбыт. Детсадынан, дьааһылаанан оҕо 85 бырыһыана хабыллыбыт.

Бу оройуоҥҥа сыстыганнаах ыарыылары, ордук сэллиги, дизентерияны, сэрэтэр үлэ көдьүүстээхтик тэрииллэр буолбут. Нэһилиэнньэни эминэн хааччыйыы даҕаны биһиэниттэн үчүгэй. Эмп үлэһиттэрин усулуобуйалара тупсарыллыбытын түмүгэр, кииниллэр үлэлиир дьоҕурдарын сүтэриилэрэ аччатыллыбыт.

Түмүгэр, Аммаҕа эмп учреждениеларын базаларын бөҕөргөтүүгэ утумнаах үлэ ыытыыларын ахтар мааҕа. Ол курдук, киин балыыһа амбулаторията кэҥэтиллибит, Строд аатынан совхоз Михайловкаҕа амбулаториятын тутан биэрбит, кыттааах инвентарынан көмөлөспүт. Эмиэ ити курдук, «Победа» совхоз Сатаҕайга фельдшерскай-акушерскай пуун дьиэтин туппут. Пятилетка түмүктээнэр диэри атын даҕаны бэччүмнээх дьаһаллар былааннаммыттар.

Куоталаһыы кыайыылааҕынан алексеевскайдар буоллулар. Иккискэ — биһиги, үһүскэ — аммалар.

А. ПЕРМЯКОВ,
оройуоннааҕы балыыһа кылаабынай враһын солбуйааччы.

Кулун тутар 18 күнэ — Парижскай коммуна күнэ. 1871 сыллаахха ити күн Франция столицатын рабочайдара саа-саадах тутан капитал утары турбуттара, пролетарскай революция бастакы чаҕылҕана сандаарбыта. Парижскай коммуна 72 хонон баран буржуазия баһыйар күүстэринэн саба баттаммыта.

Снимокка: К. Маркс уонна Ф. Энгельс Москватааҕы Музейын фондуттан «Баррикадаҕа эбээн аҕалар дьахталлар» диэн уруһуйтан репродукция.

ССТА фотохрониката.

Ударнай декадалар

СЫҔАРЫЙБАТ СЫАРҔАЛАР

Быйыл оройуон совхозтара хаһаайыстыбаннай кыманан 1 мөл. 591 тыһ. солк. капитальнай тутууну ыытаахтаахтар. Итинэн сибээстээн Кулун тутар 1 күнүттэн муус устар 20-гэр диэри тутуу маһын соҕотуопкалааһынгна уонна киэйиигэ ударнай декадалар биллэриллибиттэрэ.

Үлэ хайдах саҕаланна?

Бу ыйытыыга туһааннаах салайааччылар маннык эппиэттээтилэр:

Е. ВАСИЛЬЕВ, Карл Маркс аатынан совхоз директора:

— Маһы соҕотуопкалааһыҥҥа, тиэйиигэ отделениелар ахсын бириигэдалар туруоруллааннар үлэни өссө олунньуттан саҕалаабыттара. Тутууга, сүнньүнэн, эмиэ ити бириигэдалар үлэлиэхтэрэ. Маһы таһыыга алта ДТ, түөрт К-700 тракатордар уонна икки лесовоз автомашина сыһыарыллыбыттар. Ол эрээри олус быһаммыт. Тохсунньуга уонна олунньуга баара-суоҕа 1300 кубометры кэрдэн 820 кубометрын тастыбыт. Биир үксүн мас хааччыстыбата мөлтөх буолан, таас сылдьан кэрдии атахтаата.

Хайдах даҕаны, сөптөөх дьону уонна техниканы туруоран, муус устар 20 күнүгэр диэри 3000 кубометр маһы тутуу площадкаларыгар киллэрдэхпитинэ табыллар. Быйылгы былааннаах тутуу очоҕо эрэ кыайтарыаҕа. Оттон былаан улахан, 10-ча объеты үлэҕэ киллэриэхтээхпит.

И. САВВИН, Субуруускай аатынан совхоз прораба:

— Ааспыт ыйга 1000 кубометр маһы кэрдэн таһыахтаахпытын кыайбатыбыт, баара-суоҕа 150 кубометр тиэйилиннэ. Онуоха лесовоз автомашинабыт саахалланан уһуннук турбута улахаҥнык атахтаата. Саппаас чааһын сотоорутааҕыта буллубут. Онон икки-үс хонугунан үлэлиэҕэ.

Мас кэрдиитигэр икки отделение холбоон 11 киһини туруорбута. Быйыл тутууга биир да солк. туһаныллаҕа илик. Оттон икки ыйга, былаан быһыытынан, 26 тыһ. солк. үлэлэниэхтээҕэ. Отделениеларга тутуу бириигэдаларэ ситэ-хото туруоруллаиликтэр. Хатылыга биир кэлии бириигэдэ баар. Отделениелар бэйэлэриттэн үһүөйэх киһи ананан хотоннор быстах өрөмүөннэригэр сылдьаллар.

Бу ударнай декадаларга 3000 кубометр маһы кэрдэн таһыахтаахпытын толордохпутуна табыллар. Ол отделениелар салалталарыттан эмиэ тутуллуктаах.

В. ЛУКОВЦЕВ, Хоптоҕо отделениетын управляющайын э. д.:

— Отделение быйыл саас 800 кубометр тутуу маһын бэлэмниэхтээх. Онтон 380 кубометры кэрдилэн, 171-рэ киллэриллинэ.

Көстөрүн курдук, үлэ үөтэлээбэт. Мас кэрдиитигэр анаммыт арыс киһи эт илиилэринэн, сүгэнэн, үлэлии сылдьаллар. Биир «Дружба» эрбиилээхпит котельнайдары хааччыйыыттан ордубат, онуоха эбии саппаас чаас көстүбэт.

Онон мантан халлбат кэмигэ маассабай субуотуньуктары тэрийиэхпит. Олунньуга иккитэ субуотуньуктаан 30-ча киһи 50 кубометр маһы бэлэмнээбитэ. Оттон совхоз бу күннэргэ биир лесовоз автомашинаны аналта.

РЕДАКЦИЯТТАН: көстөрүн курдук, үлэ олус бытаан: совхозтар сыл ааспыт икки ыйыгар 6300 кубометры таһыахтаахтарыттан баара-суоҕа 3171-рин эрэ тастылар. Оттон быйыл саас барыта 17 тыһ. кубометр тутуу маһын бэлэмниэхтээхтэр.

Онон совхозтар дирекциялара, отделениелар управляющайдара балаһыанньаны көннөрөр хамаҕатыылаах дьаһаллары ыла, эбии күүһү, техниканы туруора охсуохтаахтар.

Оҕо интэриэһин тардан, дьоҕурун сайыннаран

Передовой опыт

Сылаҥ орто оскуолатын учуутала Е. Д. МАКАРОВ куруһуоктарын үлэтиттэн

АЬОҔУС даҕаны баһүөлэк ийитэн наадалаах киһигин ыйбыҥча булан көрсүөҕэ, көрсубутун даҕаны ийэ-хаһо толору кэпсээбэкке эрэйдээҕэ баар буолаччы. Сэтэн бу сыҥыйбар улаханнык табыллыбытым. Үһүө Күөлгэ тиийэн, оскуолаҕа чугаһаан иһэн географ учууталга Егор Дмитриевич Макаровы уһуйуутары көрсэ түспүтүм. Канситибит да сулургу буолбута. Уруок кэмиттэн кэнниттэн ыҥыран хантан буларбын сураспыппар:

— Хантан буолуой, күнү бүгүн оскуолабар буолаччыбын, — диэбэр киһим.

Онно кини кэлитигэр үрүҥ көҥүһүнэн суһумнуур кыра самолету тута сылдьарын болдьойон көрбөккө хаалбат этим.

Киэһэлик оскуолаҕа иккиһин эргиллибэр кэнэ көрүдүөр, кылаас-кабинеттар курааһахсыйбыттар эбэ. Тыас хоту бараи биир хос аанын өлөйбүтүм, Егор Дмитриевичтээх үһүө буолан үһаана, үлэлии сылдьаллара. Кини салалтатынан биир кабинеты эбэн, сэнгэрдэн оҥорон бүтэрэн эрэллэрэ.

Байэтэ үөрэтэр предметин кабинетыгар кэпсэппиппит, сэҥээйин көрдэрбүтэ, быһаарбыта. Бу кабинет оройуонтаа, ону иһинэ республикаҕа биллибитэ ыраатта. Ол туһунан хаһыаттарга сурулла турар. Онон бүтүн кэпсиэр, опыт диэн тардатар темабыт атыы.

Кэнниккэ сылларга Егор Дмитриевич кылаас таһынан иитэр үлэни тэриҥнэтэ көрэхсэбиллээх сабалаһыннары оҥорбутун, оҕо техническэй айымныытын көбүтүүрүн иитэр, биллэр этим.

Кини үөрэнээччилэрэ сайыҥҥы үлэлэрин, төрөөбүт айылҕаларын, күөх тунах ыһыах түһүлгэтин, эҥин кииҥэҕэ устубуттарын совхоз производствотын бастыҥнарын слеттар түбэһэн олус көрэхсэни көрбүппүт иккиһэ-үһэс сыл буолла. Киинэ, өлөөх буолан, ордук астынарбыта. Онно кусбаҕы курэтии түгэннэрэ көрдөрүллүннэр, сайыт эттүлэрин улаханнык сэргэхсийиппитэ, сөхтөрбүтэ даҕаны.

КИИНЭНИ устуунан дьарыктаммыттарэ төрдүс сыһыгэр барда. Быйыл оройуонтаабы Пионердар дьиэлэрин физикатын быһыытынан үлэлиилэр. Ол эмиэ түбэһиэхчэ буолбатах. Былырыын Егор Дмитриевич үөрэнээччилэрэ эдэр киинэни таптаааччылар республикатаабы конкурстарытар бастаан туораллар. Аастыт отуттэр оройуон оҕолоро онтуу ситиһиилээҕэ иликтэрэ. Конкурсҡа ордуу үрдүк сыанабылы Степан (IX кылаас) уонна Андрей (VIII) Макаровтар устубут киинэлэрэ ыҥырттара. Кэлин «Сайыҥҥы кэстүүлэр», «От хомуурэ», «Ыһыах», «Бастыҥнар олэттэрэ», о. д. а. кыттыах дьиэтэлэрин устубуттар.

Сыһыаннаах дьон киирдэҕэ устуунан дьарыктаһыы кайдах курдук түбүктээҕин, албан бириэмэни ыгыарын уонна, аһарастыр эттэххэ, оркоскуоттаабын даҕаны бидэр буолуоктаахтар. Ол иһин аппаратураларын, пастэрин-томторуун ким булан биэрэрин сураспыттыы. Барыта бэйэлэриттэн буолан биэрбитэ.

ФОТОГРАФИЯНАН эмиэ төрдүс сыллаарын ситиһиилээхтик үлэлиилэр. Бэйэлэрин кэтэригэр конкурстэра, тойдоро элбэх. Оскуолаҕа хаартыскаҕа наадыйбыы кэлэ суох. Оҥу үксүн фотокружок чилиэннэрэ хаччыйаллар. Нэһилиэк, совхоз, оройуон биллэлээх дьоннорун фотоснимоктарын репродукциялаабыттарытан аһыйаҕы көрдөрбүттэрэ. Бэртээхэй үлэлэр. Олору совхозтарын историятын музейыгар аһаан муниэллэр. Ол эмиэ Егор Дмитриевич салалтатынан. Бэйэтэ туспа бүтүн кыһаан. Үөрэнээччилэр түбэрсит 20-чэ хаартыскалара талыллан Москваҕа конкурска ыытыллыбыттар. Үөһээ ахтыллыбыт икки уолу таһынан киинэ-фотоделоҕа Миша Пермяков, Тарас Макаров, Леня Монастырев, Вася Платонов дьоҕурдаахтарын, кыһаныыластахтарын көрдөрбүттэр.

Биир сарсыарда көрсүүбүтүгэр Егор Дмитриевич туга сылдьыбыт кыракый самолета кабинеткэ биир стеллажка ыраас оҥоһуктары кытта уруллубутун көрэбүт. Бу — быйыл сана төрүллүбит моделирование куруһуогун оҕолорун оҥоһуктара. Биллэрин курдук, моделлары оҥоруу дьиҥнээх техническэй айымныы көрүтэ. Хомойуох иһин, бу салаа үлэ өр биһити оройуоммут оскуолалара улахан хаалыылаахтар. Республикатаабы курэхтэһиилэргэ кыттар кыахтыгар суох буола сылдьыбыта. Ол иһэҕэ Егор Дмитриевичтээх толорор сыаллаахтар. Оҕо техническэй айар дьоҕурун республикатаабы коруу-конкурсутар бэлэмнииллэрин саҕалаабыттар.

МОДЕЛИРОВАНИЕНАН биллэтин 10 үөрэнээччи дьарыктаныар. Улэлэрин, сии атын куруһуоктарга курдук, чөпчү быһаарбат ыыталлар. Саҥа самалыыр дьон быһыытынаҥ, биллэгин тутуһар матырыйаалларга — кумааҕы, хортуоскэ, силим, кыраска. Оннукалариан даҕаны, туора киэҥ хараҕар касторуэн, дьоһуннаах моделлары оҥортообуттар. Ол иһигэр 200-чаҕа метр үрдүккэ өрө куһууран тахсан баран, бэйэтэ парашюттаһан төннөн түһэр ракетаны оҥорбуттар. Оҥу таһынан «Луноход», пехота бойобуой массыынатын, самолеттар, автомобиллар, о. д. а. моделлары бааллар. Киһи дьиктиргиирэ диэн, олорго итэҕэһэ аттаабат матырыйааллартан уратыы атын туох даҕаны тутуллубатах. Оттон, омос кордокко, тимиртэн, пластмастан, мастан оҥоһуктар курдуктар. Учууталлара быһаарарынан, холобур, самолеттуу дьиҥнээх самолет фюзеляһа чаастарыттан таҥыллар бэрэбэтинэн хомуйаллар эбит.

Судургу моделлартан сыыйа устуктарга киирэн иһиэхтээхтэр. Ол ахсын, биалэн турар, тимири, пластмаһы, маһы, о. д. а. матырыйаалларга тутуулара кэҥиэхтээх. Бэйэлэрэ хаамар, сүүрэр, котер моделлар эмиэ быдаанналаллар. Куруһуок чилиэннэрэ фрезерэйэр, футовальнай станоктарычан туһаналлар, техническэй айымныы бэрэстэбэктэрэ, слесарнай, столярнай инструменнар набордара булуллубуттар. Быһата, олохтоохтук ылсар санааламмыттар.

Егор Дмитриевич сөбөтөкүн аҕыс куруһуогу салайан үлэлэтэрин истэн баран, бэйэм эрэ бастаан сөҥүйбүтүм. Ситэри сөҕүөм иһин, олор барыта кэриэтэ быдаанналаахтыын, утумнаахтык уонна, кылаабынайа, кодьүүстээхтик үлэлиир буолан тахсыбыттара. Ити «кодьүүстээхтик» диэн оҕолору ыытыгэ кодьүүһэ этиллэр. Кини сорох куруһуоктарыгар, сүрүн хайысхатын эрдэтээҕи сылларга бэрбит буолан, билигин үөрэнээччилэрэ үксүгэр бэйэлэрин бэйэлэрэ салайыннан, хардарыта хоптуруоллаһан дьарыктаналлар эбит.

Бу дьоҕус ыстатыйаҕа Е. Д. Макаров кылаас тас оттүнэн ыытар үлэтин бүтүннүүтүн толору ырытан суруйуу кыаллыбата өйдөнөр. Оҥу таайбыт курдук, кини «Суруйар буоллаххына, оттон ити техническэй куруһуоктары эрэ суруйар иниэн...» диэбитэ. Ол эрээри маннык атын куруһуоктарын сорох өрдүк балыс еруттэрин аҕыннахха табыллыыны.

МЕТЕОРОЛОГИЧЕСКАЙ КУРУЬУОК төриллибитэ эмиэ төрдүс сылла. Бэйис-саттис кылаастар дьарыктаналлар. Оролор сүүһүнэн наар бэйэлэрэ аныаранны кэтээн көрөн бэлиэтээн иһаллар. Дьүһуурунайдар күннэ үстэ (8, 14 уонна 20 чаастарга) салгын температуратын, баттаһыныы, сиигин, тыал хайысхатын, түргэнин, сөҥүүнү, быныты, атмосфера аттын кэстүүлэрин (тумаҥы, күн дьиэлэдиитин эҥин) бэлиэтииллэр. Ахсыстартан дьүһуурустубаа салайааччы быһыытынан 1-дии инструктор сыһыарыллар. Ус секретардаахтар. Олор бэлиэтээһиннэри күннэринэн, декадаларынан, ыйдарынан түмэллэр. Онно оҕолуран оҕолор бэйэлэрэ температура, баттаһын графиктарын, схемаларын, быныты-рыы, тыалырыы диаграммаларын оҥороллор. Оҥу таһынан бюллетэнь таһаарыллар. Ити документтэннара сылларынан түүллэн ууруллан сыталлар. Манна даҕатан эттэххэ, бары куруһуоктар сылдьаҕы үлэлэрин отчуоттара, бэрт кичэхлээхтик оҥоһуллан, харалльыбыттар. Барыта машинкаҕа бэчээттэммит, хаартыска эмиэ элбэх.

КҮНҮ-ДЬЫЛЫ, АЙЫЛЬҔА КӨСТҮҮЛЭРИН норуот хайдах билгэлэһиирин эмиэ үөрэтиллэр эбит. Кырдьаҕастар тыллариттан бэрт элбэх билгэлээһиннэри суруйбуттар. Ол иһигэр, холобур, «Түүгүгүлыах дьиэ иһигэр киирдэҕинэ — тыаһыы тыал түһэр», «Суор тыалы утары кэтэр, хаһыытыыр буоллаҕына — ардах-хаар кэлэр», «Тураах тумсуһан мэлдьи тыалы утары олорор» эҥин диэн курдук сорох еттүн бастаан иһэтэр суоллардар түбэстим. Итиннэ матырыйаалларга тиэх сыппаттарын, уруокка чаастатык туттуллалларын бэлиэтиир наадалаах.

Сылаҥ орто оскуолатын үтүөкэннээх ГЕОГРАФИЧЕСКАЙ ПЛОЩАДКАТЫН туһунан урут биһити хаһыаппытыгар сурулла турар. Онно итэ метеоролог оҕолор үлэлиллэр, саас, күһүн уруоктар ыытыллаллар.

АЙЫЛЬҔА ХАРЫСТАБЫЛЫН КУРУЬУОГА биир интэриэһинэй. Куруһуок чилиэннэрэ үтүө өруттээх үлэлэриттэн кылгастык билиһиннэрдэхпэ маннык. Үс томмаах «Кыһыл кинигэ» оҥоһуллубут: бастакыта — кыылларга, иккиһэ — кэтердорго, үсүһэ — үүнээйилэргэ. Бэрт элбэх ыллык-сүөл ортотугар Саха сиригэр айылҕатын маанылаах оҕолоро — кытаныктар, кытархай хотто, о. д. а. ойуулара, олор тустарыҥын кылгас суруктар биэллэр. Дойдуларын эмтээх отторугар анаан таһаарбыт бюллетеннэрэ эмиэ сэҥээрэллэр. Хас биирдии сүө бэйэтэ наапкалаах. Онно бэйэтэ булбут матырыйаалларын мунньар. Сорох айылҕаҕа сыныаннаах испиискэ этикеткэлэрин, сорох почтовай маркалары, сорох значоктары хомуйар эбит. Саха суруйааччыларын айылҕа харыстабылын проблемаларын көтөр айымныыларын ырытыллар, ейтэн суруйуулар, аһаҕас кылаас чаастара, о. д. а. кэрэхсэбиллээхтик ыытыллыбыттарын тунунан атын учууталлар ахталлар.

Сылаҥ эдэр туристара кэнниккэ икки сылга оройуонтаа субуруччу бастааттылар. Ол эмиэ Егор Дмитриевич туризмҡа куруһуогун үтүөтэ-оҥото. Биллэгин саскы слет программатынан күн ахсын дьарыктаналлар. Ахсыс кылаастар эһэлэн-минээн республикатаабы курэхтэһиигэ бэлэмнэнэллэр. Андрей Макаров туризмҡа ситиһиитин иһин «Артеккэ» сынньанар чиэстэммит. Миша Пермяков Москваҕа ыытыллыахтаах эдэр ырааһы үөрэтээччилэр слеттарыгар дакылаат бэлэмнии сылдьар. Атын даҕаны ситиһиилэр суох буолбатахтар.

Өссө ФИЗИКО-ГЕОГРАФИЧЕСКАЙ, ГИДРОГРАФИЧЕСКАЙ уонна СОВХОЗ ИСТОРИЯТЫН ҮӨРЭТЭР КУРУЬУОКТАР бааллар.

Итиннэ улахан үлэ эҥтуиаст учууталлар оҕо бэйэтин бэйэтэ салайыннар дьоҕурун сайыннарыыларыттан кыаллыбыты, эссэ тоҕул санатыахтаахпын. Оскуолаҕа иитэр-үлэ кэтэ тутаах салаатын кыайыы — чахчы улахан кыайыы.

С. ПОПОВ.

Снимоктарга: үөһээ — Е. Д. Макаров үөрэнээччилэрэ Вася Платоновы (оттоку) уонна Степа Макаровы кытта: аллараа — Данил Аренин (хаҥаһа) уонна Тима Макаров киноаппараты ыыталлар.

П. Окопешников. фотота.

Биһиги календарбыт

КРИСТАЛЛЫЫ ЫРААС РЕВОЛЮЦИОНЕР

Сарсын Артем (Федор Андреевич Сергеев)—ленинскэй гвардия албан ааттаах хоготтатын үтүөкэннээх представителлэриттэн биирдэстэрэ төрөөбүтэ 100 сылын туолар. Өссө Россияҕа революционнай рабочай хамсааһын саҥа сараланыытыгар табаарыстара кинини «Артем» диэн кистэлэҥ ааты иҥэрбиттэрэ. Артем ленинскэй типтээх салайааччы, саталлаах тэрийээччи уонна пролетарскай массаларын сирдээччи этэ. Кини ураты бэлиэтэ—рабочай кылааска дириҥ бэриниилээҕэ, партияҕа эрэллээҕэ.

Артем биографиятыгар чаҕылхай событиелар, героическай түгэннэр элбэхтэр. Артем хорсун быһыытын, революционнай тулуурун туһунан номохтор айыллыбыттара. Кини уон тоҕус сааһыгар Россия социал-демократическай партиятын кэккэтигэр киирбитэ, сүүрбэлээҕэр Ленинин бастаан көрбүтэ уонна тыл этэрин истибитэ. В. И. Ленин сэбилэнэ Артемҥа быһааралсар буолбута.

Ыраахтааҕы жандармнара Артему түрмэҕэ быраҕбыттара, Илин Сибиргэ коско ыыппыттара, ол эрээри кини охсуһууга дьулуурун булгуруппатахтара. Күһэллэн кыраныысса таһыгар олорбут ыар сылларыгар даҕаны кини революция саллаатынан этэ. Социализмы тутуу улуукаммаах соруктарын быһаарыыга Артем, уһулуччулаах партийнай уонна государственнай деятель быһыытынан, бэйэтин бары күүһүн уоҕун биэрбитэ.

Коммунизм улуу дьылатыгар бэриниилээх буолуутун үйэтин тухары халбаҥнаабакка тутуспут, кристаллыы ыраас, дьулуурдаах революционер обраһын быһыытынан Артем обраһа биһиги норуоппут өйүгэр-саҥатыгар мэлдьи тыыннаах буолуоҕа.

ССТА фотохроникатa.

● Сиэр-майгы тематыгар

«ҮГСҮҮ КИНИГЭТЭ БААР ДУО?»

Атыылаһааччы итиннэк түгү эмэ астымматаҕына, сөбүлээбэтэҕинэ ыйытааччы. Оччоҕо туһааннаах үлэһит дьүүлгэ-сэмэҕэ тардыллааччы.

Мантык түбэлтэ интернат-оскуолатааҕы маҕаһыыннарга эрдьигэр эмиэ тахсааччы. Оттон онно ким буруйдааҕый?

Биирдэ Н. П., хойутаан кэлэн, килиэптэн матан хаалбыта уонна, онно продавецтар буруйдаахтарын курдук, үлэлии турар дьону ыыс-бурут тыллыһан үөхпүтэ. Оттон ону баар дьон, тохтотор, сэмэлиир оннугар, истэн эрэ кэбиспиттэрэ. Эбэтэр былырыын биир бырааһыныыкка маҕаһыын сэрии ветераннарыгар подарок оҥорон дьиэлэригэр тиэрдэн биэрбитэ. Онно атын бородууктаны хытта биирдии бытыылка шампанскай угуллубут этэ. Ону сөбүлээбэккэ И. П. нөнүө күнүгэр маҕаһыыҥҥа тиийэн продавецтары үөхпүтэ, шампанскайын водкаҕа уларыппыта. Өссө маннык буолбуттаах: ааһан иһэр айаннаах телотрейка атыылаһаары киирэн баран, табаарын кыбыныат, продавец солото суоҕунан туһанан, телеобэккэ тахсыбытын туппуттара. Шофер тиэйбит табаарын аадырыһыгар тиэрдибэккэ атын маҕаһыыҥҥа хаалларбыта, онтон үһүн сутуур тахсыбыта эмиэ баара.

Итилэр, биирдэ санаатахха, бытархай, ааһан иһэх курдуктар. Ол эрээри туһааннаах үлэһиттэргэ кырата суох оксуулаахтар, биһиги сиэрбит-майгыбыт көрдөбүллэригэр дьүөрэтэ суохтар.

Продавецтан ирдэнэр үгүс: кини дьоҥҥо эйэҕэс, болҕомтолоох буолуохтаах, түргэнник атыылыахтаах, наада буоллаҕына көмөлөһөн, быһааран биэриэхтээх, о. д. а. Оттон клиент эмиэ культурнай, бэрээдэктээх, чиэһинэй буолуохтааҕын умнар, тутуспат буолар сатаммат.

И. ПАВЛОВ.

Чурапчы с.

Ырааһырдыы ыйа

ИРИЭҺИН ЫГАР

Райсовет исполкомун быһаарыытынан кулун тутарга уонна муус устарга оройуон үрдүнэн санитарнай ырааһырдыы ыйа биллэриллибитэ.

Бу дьаһалы тэрийэн ыытыыга сельсоветтар исполкомнарын аналлаах комиссиялара миэстэҕэ рейдэлэри ыытыахтаахтар. Ураты болҕомто уулары киртийииттэн харыстааһыҥҥа ууруллуохтаах. Промышленнай предприятиелар, гараажтар, мастерскойдар, о. д. а. уматык-оҕунуох матырыйааллар элбэхтик туттуллар миэстэлэрэ, ойбоннор тастара кэнигэр ыраастаналлара наада. Сүөһү фермаларын эмиэ кичэйэн көрүөххэ.

Муус устар 15 күнүгэр диэри туалеттар, помуойалар ыраастанан бүтүөхтээхтэр. Нэһилиэнньэлээх пуун ахсын бөх тоҕор сирдэр күрүөлэниэхтээхтэр. Бөҕү тиэйиигэ тоҕууну-хорууну таһаарымыахха.

Былырыын саас ырааһырдыыга Хадаар, Одьулуун сельсоветтара ордук көһүүнүнүк сыһыаннаспыттара, элбэх бөҕү сыыһы ириэһиннэ былдьаппыттара. Оройуон киининэр дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управлениета, киин балыыһа, эт-үүт комбината ырааһырдыыны эмиэ мөлтөхтүк ыыппыттара.

Быйыл да үлэ бытаан. Оройуон кииннэр эмиэ балыыһа, иккис квартал, орто оскуола үлэһиттэрэ олорор дьиэлэрин тастара, о. д. а. объектар ордук элбэх кирдээхтэрхахтаахтар. Уопсай туалеттар, помуойалар балаһыанньалара даҕаны бөрүкүтэ суохтар.

Ырааһырдыыга наҕылыйар табыллыбат — ириэһин ыгар.

А. МИРОНОВ,
оройуон санвраһын кэмолоһооччута.

Редакция ПОЧТАТЫТТАН

ҮӨРДҮМ, ИТЭҔЭЙДИМ

Мин 1965—1970 сылларга Горнай оройуонугар спортсовет председателинэн үлэлээбитим. Сүүрбэ иккилээх эдэр үлэһит биллэтим-көрбөтүм, ордук тэрийэр үлэҕэ сатаабатым элбэх этэ. Онуоха үтүө сүбэһитинэн, кыһамньылаахтык көмөлөспүт киһинэн Чурапчы оройуонун спортсоветын председателэ А. К. Софронов буолбута, Афанасий Кирикович киэҥ билиилээх, сайаҕас майгылаах үтүөкэн киһи этэ. Кини көмөтүнэн биһиги оройуоммут 1967 сыллаахха «Урожай» ДСО Россиятааҕы киин советын Кыһыл знамятын ылар чиэскэ тиксибитэ.

Аҕыйах хонуктааҕыта «Урожай» ДСО уобаластааҕы советын коругул тустууга биирдиилээн уонна хамаандалаан бастыыр иһин чемпионатыгар кэлэ сылдьан А. К. Софронов аатын сүгэр физзалга сырыттым, үтүөкэниилээх спортивнай үлэһит аата үйэтитиллибитин билэн үөрдүм, долгуйдум. Чурапчы чахчы спортивнай оройуон буоларын—бэртээхэй спортсменнары үүннэрэрин тоҕо, онуоха үтүөлээх өҥөлөөх дьону умнубатын дириҥник итэҕэйдим. Оттон күрэхтэһии бу да сырыыга үрдүк таһымнаахтык ыытыллыыта. Көрөөччүлэр спордук чахчы таптыылларын, культурнайдарын, олохтоохтор ыалдьыттарга эйэҕэстик сыһыаннаһалларын биһирээтим.

Итиннэххэ барыларыгар Чурапчы партийнай, советскай органнарын салайааччыларыгар, спортивнай үлэһиттэригэр махтанабын. Эһиги оройуоҥҥутугар сылдьан билбит, көрбүт ситиһиилэрбитин бэйэбитигэр олохтуурга кыһаныахпыт.

А. САВВИН,
тренер.

БЭРТЭЭХЭЙ БААННЬЫК

Эрилик Эристиин аатынан совхоз киинигэр, Хоптоҕо Дириҥэр, баанньык саҥа дьиэҕэ көстө.

Сырдык, ыраас, тупсаҕай тэриллэрдээх саҥа баанньыкка иккиэйэх күҥҥэ 400-тэн тахса киһи астына суунна.

Т. СОКОЛЬНИКОВ.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Чурапчытааҕы 13 №-дээх СПТУ 1983 сыл муус устар 15 күнүттэн транспортнай средстволар «С» категориялаах водителлэрин кылаастарын үрдэтэр, муус устар 1 күнүттэн транспортнай средстволар «С» категориялаах водителлэрин бэлэмниир 5 ыйдаах курстары аһар.

Кылаастарын үрдэтээччилэр совхозтартан, тэрилтэлэртэн направлениелаах, идэлэринэн үс сылтан итэҕэһэ суох үлэлээбит, ханнык да сэмэтэ тардыллыбатах буолуохтаахтар. Бэлэмниир курска орто үөрэхтээхтэр ылыллаллар.

Училищеҕа ылыллыбыттар олорор дьиэнэн, үтүйар таҥаһынан, аһылыгынан хааччыллаллар.

Аадырыспыт: Чурапчы оройуона, Одьулуун, тел. 24-342.

АДМИНИСТРАЦИЯ.

Тус бэйэлэрин туоһулуур паспордаах эбэтэр сельсоветтан ыспыраапкалаах оройуон бары нэһилиэктэрин олохтоохторо кинн сберкассаҕа харчыларын уурдараллара уонна ылаллара көҥүллэнэр.

Сберкасса сарсыарда 10 чаастан киэһэ 7 чаас 30 мүн. диэри үлэлиир, эбиэт — күнүс 2 чаастан 4 чааска диэри.

Киин сберкасса администрацията.

Мугудай сельскэй Советын исполкомуттан 25 №-дээх формалаах ГХ 753801-753825 квитанциялар сүппүттэринэн дьиҥэ суохтарынан ааҕыллаллар.

Государственнай страхование оройуоннааҕы инспекцията.

Комментатор колонкалара

ДЕЛИТЭЭҔИ ФОРУМ СИТИҺИИТЭ

Блоктарга холбоспотох дойдулар государстволарын уонна правительстволарын баһылыктарын Индия столицатыгар буолан ааспыт VII конференцияларын түмүктэрин аан дойдута бүттүүнүүтүгэр дьүүллэһэллэр. Ити дойдулар норуоттарын үксүлэрэ колониальнай баттал бурҕаллдьытын соторутааҕыта киэр илгибит доҕотторо ол түмүктэртэн астыныахтарын астыналлар. Саҥа «тымныы сэрии» империскэй улахамсыйыытынан чөкөнноспут Вашингтоннааҕы «крестоносецтарын» ити түмүктэр абардаллар уонна кыйахыыллар. Вашингтонтан конференция ыытыллыбыт дойдутун «Американы утарыыга» буруйдааһыннар иһиллэллэр. АХШ администрациятын саамай кыдьыгырбыт хос куолайдарыттан биирдэстэрэ У. Сэфайр «Нью-Йорк таймс» хаһыат страницатыттан Индия правительствотын уонна бэчээтин «Москва пропагандистара киксэрэллэр» диэн буруйдуур.

Итинник күүскэ туох долгутта? Ити боппуруоска эппиэти сорох өттүнэн блоктарга холбоспот иһин хамсааһын председателэ, Индия премьер-министрэ И. Ганди биэрдэ. Конференцияҕа түмүк тылыгар кини этэ: «Биһиги биирдиилээн регионнар уонна аан дойду бүттүүнүүтүн кииһилэригэр турар үгүс проблемалары дириҥник ырытан көрдүбүт уонна олорго быһаарыылары ылыныыбыт. Сорохторбиһиги хамсааһыммытын ииргээннэр итиэннэ тыл тылга киирсибэт буолуулар тырыта тыытыахтарын баҕарыахтар этэ. Биһиги кинилэри хомоттубут. Биһиги баҕабытыгар биир саҥалаах буолуммуохпутун соп. Ол эрээри биһиги эйэ, сайдыы бары дойдулар уонна норуоттар икки ардыларыгар тэҥ буолуу иһин биирги итиэннэ биир сүбэнэн оксуһуохтаах буоламмыт биир сомоҕобут».

Конференция ылыммыт чугастааҕы сылларга оксуһуу программатынан буолуөхтаах докумуоннара блоктарга холбоспот иһин хамсааһын кыттыылаахтарын чопчу ити соруктары быһаарыыга хайысхалыыллар. Делитээҕи форум блоктарга холбоспот буолуу политикатын ис хоһоонунан империализмы, колониализмы, неоколониализмы утары, апартеиды, сионизмы киллэрэн туран, расизмы утары, агрессия бары көрүҥнэрин утары оксуһуу буолбутун уонна буоларын бигэргэттэ. Кини политическай декларацияларa ядернай сэрии сэбин туттууну уонна туттарыынан суоһурҕаныыны бэрт түргэнник бобору, ядернай сэрии сэптэрин оҥорон таһаарыыны, муннуунууну итиэннэ тарҕатан туруорууну тохтору модьуйаллар. Ити докумуон «хаарчахтаммыт ядернай сэрии» теориятын уонна концепцияларын бүүс-бүтүннүүтүн киэр тибэр.

Делитээҕи форум империализм сайдан иһэр дойдуларга колониальнай сыаптар оннуларыгар экономическай тутулук кыаһытын кэтэрдэргэ соруннуутун кытаанахтык сэмэлээтэ. Вашингтон «АХШ тыын интэриэстэрин көмүскээһиннэн» сылтаҕырап сайдан иһэр дойдулар национальнай баайдарыгар дуолларылар тарбаҕын сарбатарга соруннуутун утаран конференция кыттыылаахтара блоктарга холбоспот иһин хамсааһын хас биирдии норуот бэйэтин айылҕатын ресурсаларын бэйэтэ дьаһайар бырааба туруулаһан көмүскүүргэ, аан дойдутааҕы кырдьыктаах экономическай бэрээдэги олохтууру ситиһэргэ быһаарыыльылларын бигэргэттилэр.

Сүүстэн тахса дойдулар уонна национальнай-босхолонуулаах хамсааһыннар кыттыбыт Делитээҕи форумнарыгар улахан суолталаах быһаарыылар ылыллыннылар. Билиҥҥи олору олоххо киллэрии блоктарга холбоспот иһин хамсааһын бары кыттыылаахтарын сүрүн дьулуурдарын эрэйэр. Блоктарга холбоспотох дойдулар бэйэлэрин кырдьыктаах баҕа санааларын олоххо киллэриилэрин чопчукитэ суох дьылатыгар, уруктуларын курдук, Советскай Союз, социалистическай биирдэ доҕордоһуу дойдуларын, планета бары прогрессивнай күүстэрин өйөбүллэригэр эрэниэхтэрин сөп.

А. БИРЮКОВ,
ССТА ырытааччыта.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор — 21-395, отделлар — 21-495, уопсай — 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 54907. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. № ЗАКАЗА 33. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ. с. Чурапча, ул. Карла Маркса 12. Тираж 3980